Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

13.2.2019
Lainsäädäntöjohtaja Riitta Rönn
Lainsäädäntöneuvos Sari Rapinoja

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN VASTINE

HE 269/2018 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Ympäristöministeriö esittää, että hallituksen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta (jäljempänä *yhteensovittamislaki*) valtion yhteensovittavaksi viranomaiseksi ehdotettu ”*Valtion lupa- ja valvontavirasto”* muutettaisiin *”aluehallintovirastoksi*”. Edellä ehdotetun muutoksen johdosta voisi yhteensovittaminen koskea aluehallintoviraston, Tukesin sekä kunnan ympäristönsuojelu- tai rakennusvalvontaviranomaisen toimivaltaan kuuluvien lupien lisäksi myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan kuuluvia eräitä luonnonsuojelulain mukaisia poikkeamislupia. Edellä esitetty valtion yhteensovittamisviranomaisen muutos aluehallintovirastoksi aiheuttaisi muutoksia yhteensovittamislain 3 ja 5 §:ään (laki 1) sekä lisäksi se aiheuttaisi muutoksia myös ympäristönsuojelulakiin (laki 2), vesilakiin (laki 3), luonnonsuojelulakiin (laki 4), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin (laki 5) ja hallinto-oikeudesta annettuun lakiin (laki 12).

Jos valtion yhteensovittavana viranomaisena toimisi aluehallintovirasto, voitaisiin ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovitettu menettely ottaa käyttöön jo ennen vuotta 2021. Aikaisempaa voimaantuloa ovat ehdottaneet myös eräät keskeiset tahot. Myös hallituksen esityksen valmistelun aikana lähtökohtana oli uudistuksen voimaantulo jo vuoden 2020 alussa, mikä kuitenkin hallituksen esityksessä myöhentyi vuoden 2021 alkuun ottaen huomioon maakuntauudistuksen voimaantulon myöhentyminen vuoden 2021 alkuun. Lakien voimaantuloajankohdaksi ympäristöministeriö ehdottaa vuotta 2020. Muutos mahdollistaisi uuden menettelyn vakiintumisen ennen hallinnon uudistusta. Säännöksiä voitaisiin muuttaa ensi vaalikauden alussa niin, että valtion yhteensovittavaksi viranomaiseksi nimettäisiin vuonna 2021 alusta lukien Valtion lupa- ja valvontavirasto. Tässä yhteydessä voitaisiin toteuttaa myös Valtion lupa- ja valvontaviraston toimivaltaan kuuluvien luonnonsuojelulain poikkeamispäätösten sekä ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupien yhteiskäsittely.

1. Lausunnot ja ympäristöministeriön vastaus niihin

Lausunnon ympäristövaliokunnalle ovat antaneet: talousvaliokunta, työ- ja elinkeinoministeriö, oikeusministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Kuntaliitto ja Suomen Luonnonsuojeluliitto.

Eduskunnan talousvaliokunnan lausunto

Talousvaliokunta toteaa lausunnossaan (TaVL 64/2018 vp), että se pitää esityksen lähtökohtia erittäin kannatettavina ja puoltaa ehdotetun lainsäädännön hyväksymistä seuraavin huomautuksin. Talousvaliokunta suhtautuu varauksellisesti näin väljästi määritellyn tavoitteen tarkoituksenmukaisuuteen ja esittää, että ympäristövaliokunta tarkentaisi käsittelyaikaa koskevaa 8 §:ää velvoittavammaksi. Lausunnon mukaan viranomaisen itselleen asettama käsittelyn määräaika tulee olla sitova. Talousvaliokunnan mukaan tavoitteena tulee olla yksivaiheinen, YVA:n sisältämä prosessi. Talousvaliokunta huomauttaa, että esitykseen ei sisälly sääntelyä nyt muutoksen kohteena olevan lupakokonaisuuden ja kaavoituksen välisestä suhteesta.

Vastaus

Ympäristöministeriö toteaa, että lupamenettelyille asetettavien tavoitteellisten määräaikojen tavoite on sama kuin sitovissakin määräajoissa. Määräajat parantavat menettelyjen ennakoitavuutta, mistä hyötyy erityisesti toiminnanharjoittaja. Määräaikoja on käsitelty hallituksen esityksen perusteluissa muun muassa 8 ja 14 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (sivut 71 ja 76), kohdassa lausunnot ja niiden huomioon ottaminen (sivu 59) ja kunnallinen itsehallinto (sivut 96—98).

Ympäristöministeriö katsoo, että YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittaminen hallituksen esityksessä ehdotetussa laajuudessa palvelee esityksen tavoitteita hyvin. YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamista koskevissa ehdotuksissa lähtökohtana on säilyttää ennallaan vastikään uudistetun YVA-lain tavoitteet ja YVA-menettelyn kaksivaiheisuus.

Ympäristöministeriö katsoo, ettei kaavoitusta tulisi ottaa mukaan yhteensovittamislain soveltamisalaan. Kaavan laadinnalla toteutetaan lukuisia yhteiskunnallisia intressejä. Kaavoitusta pidetään kunnan itsehallinnon kulmakivenä. Kaavoitusta ei tule alistaa yksittäisen ympäristölupaa vaativan toiminnon aikatauluihin ja menettelyihin.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa esitystä.

Oikeusministeriön lausunto

Oikeusministeriö tuo lausunnossaan esille hallituksen esityksen suhteen eduskunnassa käsiteltävä olevaan hallituksen esitykseen julkisista kuulutuksista (HE 239/2018 vp). Oikeusministeriön mukaan yhteensovittamislakiehdotukseen on otettu varsin laajasti hallintolain kuulutussäännöksistä poikkeavaa, täydentävää ja sen kanssa päällekkäistä sääntelyä muun ohella nähtävilläpitoajan pituudesta ja sen sitomisesta muutoksenhakuaikaan, kuulutuksen sisällöstä, valitusajasta ilmoittamisesta kuulutuksessa, täydentävistä kuulutus/ilmoituskeinoista ja tietojen julkaisemisesta. Lisäksi oikeusministeriö toteaa, että lakiehdotuksen sisältyy kuulutusmenettelyyn viittaavia velvoitteita lupaviranomaiselle, joka ei olisi yhteensovittamismenettelyssä kuulutuksen toimittamiseen toimivaltainen viranomainen.

Oikeusministeriö huomauttaa, että yhteensovittamislain 3 §:n mukaisissa lupa-asioissa on hakijalle annettu varsin laaja valta päättää lupamenettelyjen yhteensovittamiseen ryhtymisestä (7 §) ja sen keskeyttämisestä (13 §). Hallintoasioiden käsittelyssä on lähtökohtana, että menettelynjohtovalta kuuluu viranomaiselle.

Oikeusministeriö pitää lakiehdotuksen menettelysäännöksiä viittaussäännösten johdosta tulkinnanvaraisina. Tulkinnanvaraisuutta aiheuttaa esimerkiksi lakiehdotuksen 4 §:ssä oleva viittaus lakiehdotuksen 2 §:ään. Tulkinnanvaraisuutta liittyy myös 9 §:ään, jonka mukaan toimivaltainen lupaviranomainen ilmoittaa yhteensovittavalle viranomaiselle miltä osin lupahakemusta on täydennettävä.

Lupahakemuksen tiedoksiantoa koskevan 11 §:n osalta oikeusministeriö näkee ongelmallisena, että lupahakemuksen tiedoksiannosta huolehtisi yhteensovittava viranomainen. Lisäksi oikeusministeriö nostaa esille, että lupahakemuksen tiedoksiannossa noudatettava menettely muodostuu yksityiskohdissaan erilaisiksi riippuen siitä, sovelletaanko asian käsittelyyn yhteensovittavaa menettelyä vaiko ei.

Oikeusministeriö esittää, että 11 §:n 1 momentin viimeisessä lauseessa sana ”viimeistään” poistettaisiin ja sana ”tietoverkosta” korvattaisiin sanalla ”verkkosivuilta”. Vastaavaa muutosta oikeusministeriö esittää 14 §:n 2 momenttiin. Oikeusministeriö on kyseenalaistanut lakiehdotuksen 14 §:n 2 momentin tarpeellisuuden. Oikeusministeriö katsoo, että päätöstä koskevassa kuulutuksessa ei tarvitse mainita valitusaikaa, koska se ilmenisi päätökseen liitettävistä muutoksenhakuohjeista.

Vastaus

Ympäristöministeriö toteaa, että yhteensovittamislaki perustuu nimenomaan siihen, että yhteensovittavassa menettelyssä on sekä yhteensovittava viranomainen että toimivaltaisia viranomaisia. Yhteensovittava viranomainen vastaisi yhteensovittavassa menettelyssä lupamenettelyjen kokonaisuuden koordinoinnista ja toimivaltaiset viranomaiset ratkaisisivat lupa-asian ja antaisivat lupapäätöksen. Eri lupien yhteensovittaminen ei tästä syystä ole mahdollista ilman, että yhteensovittamislailla luodaan yhteensovittavalle viranomaiselle toimivaltuudet. Yhteensovittamislaki poikkeaa tässä suhteessa hallintolain periaatteista, yhteensovittamismenettelyssä on kahdenlaisia viranomaisia joilla olisi lainsäädäntöön perustuva toimivalta: yhteensovittava viranomainen ja toimivaltaiset viranomaiset.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että yhteensovittamislain menettelysäännökset kuten hakemusta ja päätöstä koskevat tiedoksianto ja tiedottamispykälät ovat samansisältöiset ympäristönsuojelulain kanssa. Myös oikeusministeriö on lausunnossaan kantanut huolta siitä, että yhteensovittamislain ja erillismenettelyissä sovellettavien lakien menettelyt voivat poiketa toisistaan. Hallintolain kuulutussäännöksistä poikkeamista ja niiden täydentämistarvetta on perusteltu myös ympäristönsuojelulain ja vesilain sähköistämistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 268/2018 vp). Ympäristöministeriö pitää erittäin tärkeänä, että julkisia kuulutuksia koskevat yleissäännökset uudistetaan hallituksen esityksessä HE 239/2018 vp esitetyllä tavalla, mikä luo perustan sähköisille kuulemismenettelyille.

Luvanhakijalla olisi päätösvalta yhteensovittamisen aloittamisen ja keskeyttämisen suhteen. Luvanhakijalla on paras tietämys hankkeestaan ja sen aikataulusta. Hakijalla on mahdollisuus aina käyttää lupien erillismenettelyitä.

Ympäristöministeriö toteaa, että yhteensovittamismenettelyssä sovellettavat lait ovat rakenteeltaan, aineelliselta ja menettelylliseltä sisällöltään hyvin erilaisia. Tästä syystä yhteensovit-

tamislakiin tarvitaan 4 §, jonka mukaan lupa asian käsittelyyn sovelletaan, mitä 2 §:n laeissa säädetään.

Lupamenettelyjen yhteensovittamisessa yhteensovittava viranomainen johtaa ja koordinoi kokonaisprosessia. Näistä yhteensovittamisviranomaisen tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi yhteensovittamislaissa niin, että yhteensovittamisviranomaisella olisi toimivalta johtaa lupien yhteensovittamisprosessia. Tästä syystä on 9 §:ssä ehdotettu, että toimivaltainen lupaviranomainen ilmoittaa yhteensovittavalle viranomaiselle miltä osin hakemusta on täydennettävä ja yhteensovittava viranomainen on tämän jälkeen yhteydessä toiminnanharjoittajaan kaikkien toimivaltaisten viranomaisten puolesta. Yhteensovittamislaki poikkeaa tältä osin hallintolain lähtökohdasta, jonka mukaan toimivaltainen lupaviranomainen huolehtii asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Ympäristöministeriö toteaa, että yhteensovittamislain 11 §:n mukainen lupahakemuksen tiedoksi antaminen on yksi yhteensovittavan viranomaisen koordinointitehtävistä. Yhteensovittamislaissa ehdotetaan säädettäväksi yhteensovittamisviranomaiselle toimivalta antaa yhteensovittamismenettelyssä olevat hakemukset tiedoksi. Näin lupahelmuksen antaisi tiedoksi eri viranomaien kuin lupa-asian. Säännös olisi poikkeussäännös hallintolain yleisiin periaatteisiin nähden, jonka mukaan lupahakemuksen tiedoksiannosta huolehtii lupa-asian ratkaiseva viranomainen. Ympäristöministeriö on ympäristövaliokunnalle antamassaan lausunnossa 24.1.2019 esittänyt tehtäväksi muutoksen yhteensovittamislain 11 § 1 momentin lauseeseen johon oikeusministeriökin esittää muutosta (jäljempänä vastineen kohta 2).

Ympäristöministeriö katsoo, että yhteensovittamislaissa on syytä olla säädetty siitä, miten lupapäätökset annetaan tiedoksi (14 §). Lupahakemuksen tiedoksiannon ja lupapäätöksen tiedoksiannon hoitaisivat eri viranomaiset yhteensovittamislain mukaisessa menettelyssä. Lupahakemuksen tiedoksiannon ja tiedottamisen hoitaisi kokonaisuudessaan yhteensovittava viranomainen, mutta lupapäätöksen tiedoksiannon hoitaisi toimivaltainen viranomainen ja lupapäätöksen muun tiedottamisen hoitaisi yhteensovittava viranomainen. Toimivaltainen viranomainen olisi paras taho hoitamaan lupapäätöksen tiedoksiannon, koska se ratkaisee lupapäätöksen ja muutoksenhakua ei ole yhteensovitettu. Lupapäätöksen tiedottamisen hoitaisi kuitenkin yhteensovittava viranomainen, joka koordinoi muutoinkin lupaprosessia. Koska lupien yhteensovittamisprosesissa olisi kaksi viranomaista sekä yhteensovittava viranomainen että toimivalainen viranomainen, olisi ympäristöministeriön käsityksen mukaan hyvä selvyyden vuoksi todeta, kumman viranomaisen tehtävä olisi lupapäätöksen tiedoksianto. Ympäristöministeriö toteaa, että valitusajan ilmoittaminen kuulutuksessa toteuttaa hyvää palveluperiaatetta ja vastaavasti säädettäisiin ympäristönsuojelulain 85 §:ssä (HE 268/2018 vp). Ympäristösuojelulain muutosta koskeneen lausuntopalautteen perusteella maininta valitusajasta koettiin tarpeelliseksi. Ympäristöministeriö on ympäristövaliokunnalle antamassaan lausunnossa 24.1.2019 esittänyt tehtäväksi muutoksen yhteensovittamislain 14 § 2 momentin lauseeseen, johon oikeusministeriökin esittää muutosta (jäljempänä vastineen kohta 2).

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausunto

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kannattaa esitystä ja puoltaa sen hyväksymistä seuraavilla muutosehdotuksilla. Elinkeinoelämän keskusliitto EK esitti, että yhteensovittavaksi viranomaiseksi nimettäisiin myös Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes.

Lausunnossa todetaan, että käsittelyaikojen osalta pelkästään tavoitteellisen käsittelyajan arvioiminen ja kunkin viranomaisen oman päätöksen antamisajan ilmoittaminen luvanhakijalle vaikuttaa riittämättömältä ja turhaltakin tehtävältä. Elinkeinoelämän keskusliitto toteaa, että luvanhakijan tulisi riittävän varhain saada tietään hakemusten käsittelyajoista. Viranomaisten tulisi yhteistyössä jo asian käsittelyn alkuvaiheessa selvittää, missä vaiheessa luvista voidaan eri vaiheissa päättää.

Elinkeinoelämän keskusliitto on ehdottanut, että YVA-menettelyä olisi voitu kehittää esitystä huomattavasti pidemmälle menevillä ehdotuksilla. Yksi näistä olisi muun muassa kaksivaiheisen YVA-menettelyn muuttaminen niin, että vähintään olemassa olevien laitosten muutoshankkeen YVA -menettely olisi yksivaiheinen.

Elinkeinoelämän keskusliitto on toivonut, että kaavoituksen voisi ottaa mukaan yhteensovittamismenettelyyn maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa.

Vastaus

Ympäristöministeriö toteaa, että hallituksen esitys perustuu yhteensovittavan viranomaisen osalta työryhmän esitykseen ja myös hallituksen esitysluonnoksesta saadun lausuntopalautteen perusteella enemmistö lausunnon antajista kannatti esitystä yhteensovittavan viranomaisen osalta.

Hallituksen esityksen mukaan lakiesityksen 8 §:ssä tarkoitettu arvio päätöksen antamisajankohdasta olisi alustava arvio. Tarkempi arvio päätöksen antamisajankohdasta saataisiin ehdotetun lain 14 §:ssä esitetyssä tilanteessa, kun lupa-asioissa olisi saatu riittävät selvitykset. Tällöin yhteensovittava viranomainen ja muut toimivaltaiset lupaviranomaiset sopisivat tavoitteellisen määräajan asettamisesta päätösten antamiselle.

Ympäristöministeriö on lausunut edellä talousvaliokunnan lausunnon vastineessaan lupahakemusten sitovista käsittelyajoista, kaavoituksen mukaan ottamisesta yhteensovittamismenettelyyn sekä YVA-menettelyn huomioon ottamisesta yhteensovittamismenettelyssä.

Suomen Kuntaliiton lausunto

Suomen Kuntaliitto esitti, että ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamismenettelyä ei tulisi tarpeettomana soveltaa silloin, kun hanke edellyttää vain kunnan toimivaltaan kuuluvia lupia. Suomen Kuntaliitto korosti, ettei ehdotetulla menettelyllä tule puuttua itsehallinnollisen kunnan oikeuteen järjestää toimivaltaansa kuuluvien lupien käsittelyn organisointia ja resursointia itsenäisesti.

Suomen Kuntaliitto esitti myös, että ehdotus tarkoittaisi kunnalle lukuisia lisätehtäviä niissä tilanteissa, joissa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimisi yhteensovittavana viranomaisena. Suomen Kuntaliitto oli erityisen huolissaan yhden luukun menettelyn toimeenpanon edellyttämän sähköisen asiointijärjestelmän rakentamista ja sen käytöstä kunnissa tai rajapintojen rakentamista ja ylläpidosta kuntien järjestelmistä mahdolliseen yhteisen palvelukerrokseen. Suomen Kuntaliitto edellyttää, että esityksestä seuraavista uusista tehtävistä ja velvoitteista aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti. Lisäksi Suomen Kun-

taliitto piti tärkeänä, että kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille suunnataan ohjeistusta ja koulutusta menettelyn toimeenpanemiseksi.

Vastaus

Ympäristöministeriö katsoo, että ehdotettuun yhteensovittamismenettelyyn on tarpeen ottaa mukaan myös esitykseen sisältyvät kunnan luvat. Tätä puoltaa myös esitystä valmistelleen laajapohjaisen työryhmän esitys. Kunnan itsemääräämisoikeuteen esityksellä ei puututa. Käsittelyajat olisivat tavoitteellisia, ei sitovia. On arvioitu, että suurimassa osassa tapauksia yhteensovittavana viranomaisena olisi valtion viranomainen ja vain harvoissa tapauksissa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Pitemmällä aikavälillä esityksen voidaan katsoa helpottavan kunnan viranomaisen työtä. Helpotusta kunnan työtaakkaan on arvioitu koituvan ainakin seuraavista seikoista:

1) Valtion viranomaisen koordinointityö tulee helpottamaan kunnan työtä niissä tapauksissa, joissa yhteensovittamismenettelyssä on mukana kunnallisia lupia.
2) Ennakkoneuvottelujen ansiosta kokonaiskuva hankkeesta paranee ja lisäselvitystarve vähenee.
3) Sähköinen järjestelmä tulee myös vähentämään ja helpottamaan kunnan työtä.

Kunta voi periä lupamaksun yhteensovittamistyöstä, jonka perusteista määrätään kunnan hyväksymässä taksassa.

Sähköinen asiointi pohjautuu valtion ja kuntien nykyisille sähköisen asioinnin ratkaisuille, jotka kootaan tarpeen mukaan yhteen Luvat ja valvonta –kärkihankkeessa rakennettavassa, eri asiointipalveluita yhdistävässä palvelukerroksessa. Sähköisessä asioinnissa olisi tarkoitus hyödyntää jo olemassa olevia sähköisen asioinnin kanavia. Sähköinen asiointijärjestelmä helpottaisi kunnan viranomaisten toimintamahdollisuuksia ja viranomaisten keskinäistä yhteistyötä sekä tekisi yhteistyöstä joustavan hakijan sekä viranomaisten välillä.

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo lausunnossaan, että prosessin keskittämisestä ja yhteensovittamisesta aiheutuvaa haitankärsijöiden resurssiongelmaa ei ole esityksessä otettu riittävällä tavalla huomioon. Tästä syystä ehdotettuja kuulemis- ja valitusaikoja tulisi pidentää.

Lausunnossa on nähty ongelmana, että 6 §:n mukaiseen tapaamiseen voisivat osallistua vain hakija ja viranomaiset ja muut osalliset jäävät neuvonnan ulkopuolelle. Suomen luonnonsuojeluliitto esittää harkittavaksi, että 6 §:ään tulisi lisätä mahdollisuus myös muiden osallisten läsnäoloon ja siten varmistaa menettelyn läpinäkyvyys. Lisäksi lausunnossa on esitetty, että tapaamisen muistiosta tulisi perusteluiden sijaan säätää pykälätasolla.

Yhteensovittamisen aloittamisen ja keskeyttämisen (7 ja 13 §) osalta Suomen luonnonsuojeluliitto esittää, että myös yhteensovittavalla viranomaisella tulisi olla mahdollisuus harkintaan yhteensovittamisen aloittamisen tarpeellisuutta ja oikeus keskeyttää prosessi.

Suomen luonnonsuojeluliitto kannatti määräaikojen tavoitteellisuutta, mutta ehdotti, että määräajoista tulisi tiedottaa myös muita osallisia. Suomen luonnonsuojeluliitto katsoi, että kuule-

misaikoja tulisi pidentää. Jos asiaan liittyy YVA-menettely, kuulemisajan tulisi olla pääsäännön 60 päivää.

Vastaus

Ympäristöministeriö on lausunut edellä oikeusministeriön lausunnon johdosta, miksi yhteensovittamismenettelyn aloittamisen (7 §) ja sen keskeyttämisen (13 §) osalta päätösvalta olisi luvanhakijalla.

Yhteensovittamislain 6 §:n mukainen tapaaminen olisi tarkoitettu hakijan ja viranomaisten väliseksi tapaamiseksi, jossa hakija esittelee hankettaan ja saa viranomaisilta neuvoja. Tapaamisessa voidaan käydä läpi menettelyllisiä, asian sisältöön ja asiaan liittyviin seikkoja. Tapaamisvaiheessa ei ole vielä välttämättä päätetty sovelletaanko lupien yhteismenettelyä vai haetaanko hankkeeseen tarvittavat luvat erillisinä lupina. On myös mahdollista, että tapaamisen jälkeen hakija luopuu hankkeestaan eikä koko hanke tule edes vireille. Tapaaminen ei vielä merkitse sitä, että luvat tulevat vireille.

Kuulemis- ja valitusaikojen pidentämisen osalta ympäristöministeriö toteaa, yhteensovittamislaissa kuulemisajat on esitetty pidemmiksi kuin hallintolaissa, joka on kuulemista säätelevä yleislaki. Esimerkiksi 11 §:n yhteensovittamislupahakemusta koskevat kuulutusasiakirjat pidettäisiin asiakirjoineen viranomaisen verkkosivuilla nähtävillä vähintään 30 päivän ajan. Kuulutettavien asiakirjojen nähtävilläoloaika olisi pitempi kuin hallintolain 62 a §:ssä, jonka mukaan kuulutettavat asiakirjat on pidettävä yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla nähtävillä 14 vuorokautta.

Yhteiskuulemistilanteissa ympäristönsuojelulaissa lupahakemuksesta kuulemiselle säädettyä aikaa on ehdotettu pidennettäväksi siten, että se ei saisi olla 45 päivää lyhempi tai 60 päivää pitempi. Viranomaiselle olisi tässä yhteydessä jätetty hieman harkintavaltaa. Pienemmissä hankkeissa ei olisi tarkoituksenmukaista pitkittää kuulemisaikoja 60 päivää. Ympäristöministeriö katsoo, että esityksessä on huomioitu riittävän pitkät ja tarkkarajaiset kuulemisajat ottaen huomioon, että sähköiset menettelyt parantavat tiedonsaantia hankkeen etenemisestä myös muiden asianosaisten kuin luvanhakijan osalta.

Yhteensovittamislaki ei koskisi lainkaan muutoksenhakuvaihetta, joten muutoksenhakuajat määräytyisivät kunkin luvan voimassa olevan sektorisäännöksen mukaisesti.

Yhteenveto lausuntojen aiheuttamista toimenpiteistä

Ympäristöministeriö toteaa, että oikeusministeriön lausunnossa esitettyjä muutoksia on jo osaksi huomioitu ympäristöministeriön lausunnossa 24.1.2019. Muilta osin edellä esitetyt lausunnot eivät anna aihetta toimenpiteisiin hallituksen esityksen muuttamiseksi.

Ympäristöministeriö esittää, että ympäristövaliokunta tekisi ympäristöministeriö kuulemisen yhteydessä 24.1.2018 valiokunnalle esittämät korjaukset yhteensovittamislain 10, 11, 14 ja 15 §:iin. Tämän lisäksi ympäristöministeriö esittää, että ympäristövaliokunta tekisi valtion yhteensovittamisviranomaisen muuttamisesta aluehallintovirastoksi aiheutuvat seuraavat muutokset: yhteensovittamislaki 3 ja 5 § (laki 1), ympäristönsuojelulaki (laki 2), vesilaki (laki 3),

luonnonsuojelulaki (laki 4), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki (laki 5) ja hallinto-oikeudesta annettu laki (laki 12).

2. Ympäristöministeriön muutosehdotukset hallituksen esityksen (269/2018 vp) lakeihin

1. Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

3 §:n 2 momentti poistetaan:

3 § *Yhteensovitettavat lupamenettelyt*

~~Ympäristölupahakemuksen tai vesilain mukaisen lupahakemuksen käsittelyä ei soviteta yhteen 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun poikkeamista koskevan hakemuksen kanssa, jos hakemukset käsitellään yhdessä siten kuin ympäristönsuojelulain 47 b §:ssä tai vesilain 11 luvun 12 a §:ssä säädetään.~~

5 § Yhteensovittava viranomainen

~~Valtion lupa- ja valvontavirasto~~ ***Aluehallintovirasto*** on yhteensovittava viranomainen, jos yhteen sovitettavana on vesilain mukaisen luvan tai sellaisen ympäristönsuojelulain mukaisen luvan käsittely, jonka se ratkaisee. Muussa tapauksessa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on yhteensovittava viranomainen.

Yhteensovittavan viranomaisen tehtävistä säädetään 2 luvussa.

10 § Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet

Toimivaltaisen lupaviranomaisen on toimitettava yhteensovittavalle viranomaiselle tieto lupahakemuksesta pyydettävistä lausunnoista. Yhteensovittava viranomainen pyytää lausunnonantajia toimittamaan lausunnot sähköisesti määräajassa.

Lupahakemuksista pyydettävistä lausunnoista ja tahoista, joille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen tai mielipiteen ilmaisemiseen, säädetään 2 §:ssä mainituissa laeissa. ***Yhteensovittavalle viranomaiselle on toimitettava 2 §:ssä mainituissa laeissa tarkoitetut muistutukset ja mielipiteet.***

Perustelut: *Selvyyden vuoksi on tarpeen tarkentaa mille viranomaiselle muistutukset ja mielipiteet tulee toimittaa.*

11 §:n 1 momentti:

11 § *Lupahakemusten tiedoksianto ja siitä tiedottaminen*

Yhteensovittavan viranomaisen on annettava lupahakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on kuitenkin oltava nähtävillä vähintään 30 päivän ajan. Kuulutus ja hakemusasiakirjat voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä

toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Viranomaisen verkkosivuilla julkaistut henkilötiedot on poistettava ***viranomaisen verkkosivuilta*** ~~**tietoverkosta viimeistään**~~, kun asiassa annetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

Perustelut: *Tarkoitus olisi, että henkilötiedot poistettaisiin viranomaisen verkkosivuilta ei koko tietoverkosta. Sana "viimeistään" ehdotetaan poistettavaksi, koska hallituksen esityksen mukainen muotoilu jättäisi poistamisen ajankohdan avoimeksi.*

14 §:n 2 momentti:

14 § *Lupapäätösten antaminen ja tiedoksianto*

Toimivaltaisen lupaviranomaisen on annettava lupapäätöksensä tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Sen lisäksi, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään kuulutuksen sisällöstä, lupapäätöstä koskevassa kuulutuksessa on mainittava myös päätöstä koskeva valitusaika. Kuulutus ja lupapäätös on oltava nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Kuulutus ja päätös voivat sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja toiminnan sijaintipaikan tiedot. Viranomaisen verkkosivuilla olevat henkilötiedot on poistettava ***viranomaisen verkkosivuilta*** ~~**tietoverkosta viimeistään**~~, kun luvanvarainen toiminta on päättynyt ja 2 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan lopettamista koskevat toimenpiteet on suoritettu.

Perustelut: *Tarkoitus olisi, että henkilötiedot poistettaisiin viranomaisen verkkosivuilta ei koko tietoverkosta. Sana "viimeistään" ehdotetaan poistettavaksi, koska hallituksen esityksen mukainen muotoilu jättäisi poistamisen ajankohdan avoimeksi.*

15 §:n 1 momentti:

15 § *Lupapäätöksistä tiedottaminen*

Yhteensovittavan viranomaisen on lähetettävä lupapäätökset hakijalle ja niille, jotka ovat päätöksiä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi lähetettävä päätökset tiedoksi niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksista. ~~**Päätösten antamisesta**~~ ***Päätöksistä*** on ***lisäksi*** ilmoitettava niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille, joille on annettu lupahakemuksia koskevista kuulutuksista erikseen tieto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voidaan päätös toimittaa tai tieto päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. Yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi huolehdittava päätöksen toimittamisesta noudattaen, mitä 2 §:ssä mainituissa laeissa säädetään.

Perustelut: *Sananmuotoa tarkennettaisiin selventämällä, että pykälässä olisi kyse päätöksestä tiedottamisesta eikä päätöksen tiedoksiannosta.*

2. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

44 a §:n 1 momentti:

44 a § Lupahakemuksesta ja arviointiselostuksesta kuuleminen

Jos ~~Valtion lupa- ja valvontaviraston~~ **valtion ympäristölupaviranomaisen** ratkaistavaksi kuuluva ympäristölupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointimenettely ovat samaan aikaan vireillä, lupaviranomainen voi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 22 a §:n 2 momentissa säädetyin edellytyksin lupahakemuksesta tiedottaessaan kuulla ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta noudattamalla, mitä kyseisen lain 20 §:ssä säädetään. Mielipiteet ja lausunnot arviointiselostuksesta sekä muistutukset ja mielipiteet lupahakemuksesta on toimitettava lupaviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 45 päivää ja enintään 60 päivää.

Perustelut: *Ympäristönsuojelulain 21 §:n 3 momentin mukaan aluehallintovirasto toimii valtion ympäristölupaviranomaisena siten kuin aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla säädetään.*

Poistetaan ehdotettu 47 b §

Poistetaan ehdotetun siirtymäsäännöksen viimeinen momentti:

~~Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa lupapäätöksen, johon on sovellettava 47 b §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.~~

3. Laki vesilain muuttamisesta

Poistetaan ehdotettu 11 luvun 12 a §

Poistetaan ehdotettu siirtymäsäännöksen viimeinen momentti:

~~Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa lupapäätöksen, johon on sovellettava 11 luvun 12 a §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.~~

4. Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

Poistetaan 61 §

Poistetaan ehdotettu 72 a §

Poistetaan siirtymäsäännöksen 2-3 momentit:

~~Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut 72 a §:ssä tarkoitettu poikkeamista koskeva asia käsitellään noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.~~

~~Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava 72 a §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.~~

5. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

22 a §:n 2 momentti:

22 a § Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

---
Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen **valtion ympäristölupaviranomaisen ratkaistavaksi kuuluvan** ympäristölupahakemuksen ollessa samanaikaisesti vireillä ~~Valtion lupa- ja valvontavirastossa~~ voidaan arviointiselostuksesta kuulla lupamenettelyn yhteydessä siten kuin ympäristönsuojelulain 44 a §:ssä säädetään. Edellytyksenä on, ettei hankkeelle ole sen sijainnin, laajuuden ja teknisten ominaisuuksien kannalta muuta kuin lupahakemuksessa esitettyä toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa.
~~---~~

Perustelut: *Ympäristönsuojelulain 21 §:n 3 momentin mukaan aluehallintovirasto toimii valtion ympäristölupaviranomaisena siten kuin aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla säädetään.*

12. Laki hallinto-oikeuslain 12 §:n muuttamisesta

12 §:n 2 momentti:

12 § Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus

— —

Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten sekä ympäristönsuojelulain 47 ja 47 a ~~ja 47 b~~ §:ssä, ~~vesilain 11 luvun 12 a §:ssä,~~ maa-aineslain 4 a §:ssä ~~ja luonnonsuojelulain 72 b §:ssä~~ tarkoitettujen yhteiskäsittelyssä ratkaistujen asioiden käsittelyssä kolmijäseniseen kokoonpanoon kuuluu kaksi lainoppinutta jäsentä ja luonnontieteen tai tekniikan alaan perehtynyt jäsen sekä 7 §:ssä tarkoitettujen asioiden käsittelyssä kaksi lainoppinutta jäsentä ja asiantuntijajäsen. Jos asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu sitä edellyttää, hallinto-oikeus voi ratkaista asian myös nelijäsenisessä kokoonpanossa. Nelijäseniseen kokoonpanoon kuuluu tässä momentissa tarkoitetuissa asioissa vähintään kaksi lainoppinutta jäsentä ja 7 §:ssä tarkoitetuissa asioissa kolme lainoppinutta jäsentä. Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukainen sekä ympäristönsuojelulain 47 ja 47 a ~~ja 47 b~~ §:ssä, ~~vesilain 11 luvun 12 a §:ssä~~ ***, ja*** maa-aineslain 4 a §:ssä ~~ja luonnonsuojelulain 72 b §:ssä~~ tarkoitettu yhteiskäsittelyssä ratkaistava asia voidaan ratkaista laajemmassakin kokoonpanossa, jos asian erityinen laatu tai laajuus sitä edellyttää. Kokoonpanoon kuuluu tällöin puheenjohtajan lisäksi tarpeellinen määrä luonnontieteen tai tekniikan alaan perehtyneitä jäseniä ja yhtä monta lainoppinutta jäsentä. Puheenjohtajana toimii aina lainoppinut jäsen.

— —